

Методичні підходи до формування стратегії консолідації капіталу авіабудівельними підприємствами як складової забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку.

У статті розроблено методичні підходи до формування стратегії консолідації капіталу авіабудівельними підприємствами як складової забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку.

Ключові слова: стратегія консолідації капіталу конкурентна стратегія, світовий ринок авіабудування.

В статті розроблені методические подходы к формированию стратегии консолидации капитала авиастроительными предприятиями, как составляющей обеспечения конкурентоспособности на мировом рынке.

Ключевые слова: консолидация капитала, конкурентная стратегия, мировой рынок авиастроения.

In the article are developed methodical approaches to formation strategy of capital consolidation by the aviabuilding enterprises, as a component of maintenance of competitiveness in the world market.

Keywords: capital consolidation, competitive strategy, the world market of aviaconstruction.

Постановка проблеми. На сьогоднішній день, підприємства українського авіабудівельного комплексу можуть конкурувати зі світовими лідерами тільки за певними напрямками у цивільному регіональному, транспортному та військово - транспортному авіабудуванні з такими проектами як Ан-148, Ан-124-100 «Руслан», Ан-70, Ан-225 «Мрія». В той же час, існуючі вітчизняні компанії можуть, у недалекому майбутньому, стати об'єктом поглинання для світових лідерів. Тому, є лише два варіанти подальшого розвитку вітчизняного авіапромислового комплексу: або швидко сконцентрувати обопільні ресурси у напрямку збільшення свого розміру та зростання своєї вартості, або зникнути. Отже, вітчизняним підприємствам авіабудівельної галузі потрібно терміново розробити власну, успішну, стратегію консолідації капіталу, з врахуванням свого реального положення на світовому ринку авіабудівництва та відповідності до існуючої ситуації, що склалася у вітчизняному авіапромисловому комплексі України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Процеси консолідації капіталу досліджуються такими вченими як Астапович А., Кизим Н., Костицький В., Лучко М., Мільнер Б., Новицький В., Плотніков О., Рогач О., Рокоча В., Соколенко С., Удовік С., Шимаї М. та ін. Дослідженням діяльності провідних виробників на світовому ринку авіабудування займаються Афанасьєва Л., Бодрунов С., Бочаров С., Дмитрієв Н., Ковальков Ю., Кривов Г.А., Лауль А., Матвиенко В., Щербак А., Щередина Т. та ін.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Враховуючи особливості консолідації капіталу в галузі авіабудування та ступінь конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на сучасному світовому ринку виробництва літаків, існує реальна потреба у розробці стратегії консолідації капіталу авіабудівельними підприємствами як складової забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку.

Тому, **метою статті** є ознайомлення з результатами розроблених методичних підходів до формування стратегії консолідації капіталу авіабудівельними підприємствами як складової забезпечення конкурентоспроможності на світовому ринку.

Загальною метою стратегії консолідації капіталу є забезпечення економічної конкурентоспроможності авіабудівельних підприємств України на світовому ринку авіабудування. Досягнення стратегічної мети здійснюється через вирішення наступних тактичних задач:

- підвищення конкурентоспроможності підприємств галузі;
- створення інноваційного продукту, шляхом досягнення синергійного ефекту, зокрема у наукових розробках;
- максимізація прибутку та посилення конкурентних переваг підприємств;
- зростання вартості підприємств;
- розширення сфери діяльності, завоювання нових сегментів авіабудівельного ринку та зростання ринкової частки підприємств;
- збільшення інвестиційної привабливості авіаційних проектів;
- та ін.

У відповідності до обраної стратегічної мети та тактичної задачі, обирається партнер по консолідації, певна форма та вид консолідації капіталу. Ці етапи взаємопов'язані і відбуваються водночас, оскільки обрати форму та вид консолідації неможливо без врахування особливостей партнера, і навпаки. Цінність консолідації полягає у підвищенні конкурентоспроможності об'єднаного підприємства у збільшенні його акціонерної вартості та ін., тобто в результаті консолідації повинно з'явитися підприємство, що досягне нових вершин у своїй галузі. Досягнення таких вершин неможливе при невдалому виборі партнера по консолідації. Об'єднання двох невдалих компаній не призведе до економічного зростання. І навпаки, консолідація компаній, що мають певні унікальні властивості або взаємодоповнюючі елементи (компоненти), може призвести до реальної синергії, що надасть можливість зайняти домінуючу позицію на ринку. Вибір партнера по консолідації повинен базуватися на оцінці його сильних та слабких сторін, з врахуванням ймовірних небезпек та перспектив, що виникнуть для підприємства у разі здійснення консолідації.

На підставі отриманих результатів аналізу потенційного партнера по консолідації, відбувається вибір форми консолідації. Хоча, подекуди саме питання бажаної форми консолідації може впливати на вибір партнера.

Наприклад, підприємство А, шляхом здійснення консолідації, бажає отримати доступ до фінансових ресурсів, потужнішого за нього, підприємства Б, що працює на тому ж ринку. У якості форми консолідації, підприємство А бажає обрати стратегічний альянс, оскільки він дозволить не втратити стратегічну самостійність. Але, підприємство Б, у якості бажаного ефекту від консолідації, бачить в усуненні конкурента з ринку, шляхом поглинання підприємства А. Отже, в даному випадку, саме прийнятна форма для здійснення консолідації підприємством А, буде впливати на подальший вибір партнера.

Аналіз переваг та недоліків різних форм консолідації капіталу, а також досвід консолідації капіталу провідними авіабудівельними компаніями світу, дає нам підстави визначити найкращу форму консолідації капіталу для авіабудівельних підприємств України, як для підприємств наукоємної, стратегічно важливої галузі.

Отже, на нашу думку, на сучасному етапі існування авіабудівельної галузі в Україні, для консолідації капіталу з іноземними підприємствами, найкращою формою є створення стратегічних альянсів (СА), що організуються на договірній основі та передбачають «...здійснення довгострокової координації економічної діяльності учасників, з метою реалізації масштабних виробничих проектів, максимізації результатів технологічної кооперації, скорочення тривалості інноваційних процесів, зниження вартості та ризикованості виробництва, поліпшення умов доступу до певних ринків» [1, с.47].

Найкращою формою консолідації капіталу між вітчизняними авіабудівельними підприємствами є створення корпорації, тобто об'єднання підприємств у юридичну особу, заради досягнення спільної мети та здійснення спільної діяльності, що надає набагато більшу самостійність підприємствам, які входять до її складу, і тому є більш доцільною за умов ринкової економіки. Також, між вітчизняними підприємствами доцільним є створення стратегічних альянсів.

Віддання переваги, серед інших форм консолідації капіталу, на користь створення стратегічних альянсів обумовлено наступними міркуваннями. У сфері наукоємного виробництва, СА надають можливість підприємствам – учасникам одержувати конкурентні переваги за рахунок доступу до ресурсів партнерів, включаючи ринки, технології, капітал та людські ресурси. Це дозволяє зосередити зусилля на інноваціях та уникнути відставання у технологічному плані, що може виникнути при застосуванні інших, менш гнучких форм консолідації (наприклад, державного концерну). Основною метою наукоємних підприємств, при створенні СА, є розширення своїх технологічних та операційних можливостей. Об'єднання у СА, надає можливість за короткий час підвищити продуктивність праці, не витрачаючи власні ресурси. Отже, підприємства – учасники СА отримують можливість сконцентруватися на інноваціях, що в свою чергу, сприятиме підвищенню їх конкурентоздатності.

Окрім цього, стратегічні альянси створюються на договірній основі, а не на основі права власності, і тому підприємства – учасники не втрачають свою стратегічну самостійність і для них пріоритетними є власні інтереси.

Особливістю структури управління стратегічним альянсом є рівність сторін у процесах приймання управлінських рішень, у контролі за діяльністю підприємства, стратегічним плануванням. Паритет в управлінні, дозволяє кожному з партнерів діставати найбільшу вигоду від спільної діяльності та сприяє розвитку ділового співробітництва.

Якщо, стратегічно передбачається співпраця на довгострокову перспективу, то така форма консолідації капіталу, як стратегічний альянс, може розглядатися у якості випробної форми, метою якої є визначення певного оптимального співвідношення між стратегічною потребою у взаємозалежності та збереженням автономності партнерів.

Звичайно, стратегічний альянс, як форма консолідації капіталу, не є досконалою. При здійсненні СА, особливо у наукоємній галузі, виникають ризики передачі власних технологій партнеру – конкуренту та їх несанкціоноване використання.

В залежності від того, який економічний ефект бажано досягнути, від здійснення консолідації у формі стратегічного альянсу, обирається певний вид СА. Стратегічні альянси можуть бути горизонтальними (з іншими фірмами галузі), вертикальними (з постачальниками, споживачами), діагональними (з партнерами в інших галузях). Вибір на користь того чи іншого виду СА, залежить від того, на якому етапі створення продукту знаходиться підприємство.

Виходячи з обраної форми та виду консолідації капіталу, встановлюють структуру управління стратегічним альянсом. Найбільш поширеною є структура управління, що складається з координаційної ради, функціональних груп та виконавчого органу (ради директорів) [2, с.43]. Структура управління стратегічним альянсом встановлює пріоритети його діяльності, розподіляє бюджет та ресурси, обирає виконавців для здійснення проєктів. Заключними етапами стратегії є досягнення тактичних цілей та стратегічної мети.

Висновки. Враховуючі сучасний стан та особливості авіабудівельної галузі України, як стратегічно важливої та наукоємної, визначено найкращу форму консолідації капіталу з іноземними та вітчизняними компаніями - стратегічний альянс. Також, у якості форми консолідації капіталу між вітчизняними підприємствами нами пропонується використання корпорації.

Список літератури:

1. Транснаціональні корпорації: навчальний посібник [Текст]/ В.Рокоча, О.Плотніков, В.Новицький та ін.- К.: Таксон, 2001.-278с.
2. Щиборщ К.В. Интегрированная система управления промышленных предприятий в России [Текст]/ Щиборщ К.В. // Менеджмент в России и за рубежом, 2000. - №3,4.